

Borkuti László – Grallertné Dudás Dóra – Miklós Katalin –
Toronyi Józsefné

Közösségek Hete Miskolcon

A II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár 2017-ben csatlakozott a – Szabadtéri Néprajzi Múzeum, az NMI Művelődési Intézet Nonprofit Közhasznú Kft. és az Országos Széchényi Könyvtár konzorciumi együttműködésében megvalósuló Cselekvő közösségek – aktív közösségi szerepvállalás EFOP-1.3.1- 15-2016- 00001 elnevezésű kiemelt projekt keretében meghirdetett – Közösségek Hete rendezvénysorozathoz.

Könyves Park

A Kaffka Margit Könyvtár munkatársai a Közösségek Hetére hagyományteremtő programot szerveztek, *Könyves park – Park utca 8.* elnevezéssel.

Az éves könyvtári munkaterv is tükrözte, hogy az ellátási körzetben, vagyis a Petneházy bérházak és az azt övező családi házas utcák, valamint az avasi lakótelepen élők számára a könyvtárosok biztosítani kívánják az élményalapú, az értékekre reflektáló, a lokális identitástudatot és társadalmi részvételt erősítő programokat. A legfontosabb törekvés az volt, hogy a Kaffka Margit Könyvtár ne csupán egy kölcsönzési hely legyen, hanem különféle érdeklődési körű és különböző életkorú személyek számára is biztosítson rendszeres szabadidős programokat.

Kapcsolatépítés, közösségszervezés – előkészítő munka

A könyvtár szomszédságában található óvodai csoportok számára rendszeressé tettük a könyvtárhasználatot, ügyességi és mozgásfejlesztő játékok bemutatásával foglalkozásokat szerveztünk, a könyvtári állomány mesekönyveinek kézbeadásával motiváltuk a gyerekeket, hogy önállóan fogalmazzák meg gondolataikat az általuk kiválasztott könyvek illusztrációról, próbálják meg kitalálni a képeskönyv tartalmát.

A környező iskolák tanulóinak bevonásával olyan akcióprogramot dolgoztunk ki, amely játékos formában ösztönözte a jelentkezőket a számítógépes hulladékok begyűjtésére. A könyvtár előtt felállított „fekete macska” maktettjébe elhelyezve – illetve a könyvtár nyitvatartási ideje alatt a könyvtárosoknak –, közel másfél hónapig lehetett leadni a

háztartásokban már hasznavehetetlen számítógépes egereket. A legeredményesebb tanulókat a szervezők a szponzorok segítségével – mind iskolai osztályok, mind egyéni gyűjtők vonatkozásában – a miskolctapolcai bobbályára szóló belépőjegygel honorálták.

A felnőtt korosztálynak több, havi rendszerességgel megtartott, klubszerű foglalkozást szerveztünk – állandó előadókval, de változó témakörben. A programok látogatottságának sikere azon alapult, hogy a találkozások időpontját átgondoltuk, integráltuk a városi rendezvények sorába: minden hónap második hétfőjén 16.30 órakor a *Gyógyulat Önképzőkör* programjára került sor (természetgyógyással való találkozás), minden hónap utolsó keddjén pedig Bendegúz, a kerekesszékes világbajnok előadása kezdődött 16.30 órakor. Létrehoztuk az univerzális érdeklődési körű olvasók megnyerése és aktivizálása céljából a *Nosztalgia Kft.* elnevezésű programot, ahol a K mint képek, az F mint filmek, a T mint történetek rövidítését takarta. A cél az volt, hogy a könyvtár hatósugarán belül olyan értékek kerüljenek fel- és bemutatásra, amely alapja lehet egy közösségi, a múlt megismerése szempontjából releváns dokumentumgyűjtésnek, ebből eredően a lokális identitást erősítő fotókiállításnak, csoportos filmbemutatóknak, esetleg alkalmi kiadványokban történő megjelenítésnek.

A Kaffka Margit Könyvtár munkatársai arra törekedtek, hogy a könyvtár olvasóközönségét aktivizálják, illetve olyan működő közösségekkel alakítsanak ki együttműködést, amelyek szívesen veszik éves munkatervük összeállításánál, ha könyvtári környezetben valósul meg egy-egy programjuk. Ennek alapján a könyvkészítés történetével és előállításának fortélyaival ismerkedhettek meg a város különböző intézményeiben működő nyugdíjas közösségek tagjai. Közülük a beiratkozást követően 20–30%-ban gyakori könyvtárhasználók, vagy könyvtárunk eseményeit látogató közönség rendszeres tagjai lettek.

PR, marketing, imázsépítés

A féléves előkészítő munka adta meg az alapot arra, hogy a Kaffka Margit Könyvtár Baráti Köre elnevezésű zárt Facebook csoport tagjaival interaktív kommunikálásba kezdjünk.

Nemcsak online-alapú meghívókat, a közösségi média segítségével megjeleníthető eseményeket publikáltunk, hanem a megtartott eseményekről készített pársoros beszámolókat, fényképfelvételeket, mozgóképes tudósításokat is. Ezeknek az üzeneteknek az volt a céljuk, hogy a Kaffka Margit Könyvtárat, mint a kulturális szolgáltatási piac egyik szegmensét, brandként is értelmezni lehessen – vagyis egy olyan imázsépítő kampányba kezdünk, melynek az volt a célja, hogy a könyvtárhasználók az általunk kínált szolgáltatást részesítsék előnyben. A kampány hatása, törekvésünk helyessége visszaigazolódott a rendezvényeink látogatottságában. A közösségi média tudatos alkalmazásával a könyvtári események a befogadóképesség szabott határt. A virtuális baráti kör tagjainak száma a legfrissebb adatok szerint 1615 fő.

Könyves Park – Park utca 8. Programok közösségi összefogással

A Kaffka Margit Könyvtár 2017. május 12-re hirdette meg egész napos programját, ahová a fenti sorokban bemutatott csoportok tagjait, valamint a könyvtár baráti körét alkotó személyeket vártuk. A gazdag program megvalósításához két, az akcióterület szem-

pontjából érintett önkormányzati képviselő és néhány önzetlen vállalkozó támogatása biztosított fedezetet.

Péntek délelőtt az óvodások és kisiskolások számára nyújtottunk újszerű élményeket azzal, hogy a könyvtár előtti ligetes területen – a Park utca 8. alatt – rendeztük be a Borka játszóparkot, ahol volt állatsimogató sarok, bábelőadás és csoportos játéklehetőség. A délutáni programokra az általános iskolák felső tagozatosai és nyugdíjasok is jöttek el, akik egy népszínművet és egy egészségnevelő előadást láthattak, hallhattak. A kora esti órákban a miskolci születésű, egykor népszerű nótaszerző, Dóczi József dalai csendültek fel kiváló minőségben, majd Lajos András színművész önálló estjén – az *IN VINO VERITAS – költők az igazság nyomában – szomjoltó versek és bordalok* – dallamaira szórakozott a közönség.

A program – és a közösségi összefogás – sikerét azzal is lemérhetjük, hogy a könyvtár két munkatársa és a központi könyvtár néhány dolgozója mellett számos aktivista vett részt a lebonyolításban. Szervezetten a Magyar Rákellenes Liga miskolci csoportjának tagjai jelentek meg, akikről sok segítséget kaptunk az egészségügyi szűrések során. Nemcsak látogatóként, hanem civil aktivistaként is segítettek egykori nyugdíjas kollégáink, könyvbarátok és klubtagok.

Ezt az alkalmat emlékeztetéssé kívántuk tenni azzal is, hogy ezen a rendezvényen adományoztuk oda először az Év Olvasója-díjunkt gyermek és felnőtt kategóriában, és itt adtuk át az elismeréseket *A Kaffka Könyvtár Fekete Macskája*, azaz *Hozd el neki az egered!* akció helyezettjeinek is.

A Kaffka Könyvtár Fekete Macskája – Fotó: Fésűs Ádám

A Kaffka Margit Könyvtár közel félévszázados működése során ez volt az első egész napos közösségi program, amely alkalommal közel 500 személyt készítettünk aktivitásra, akik közvetlen interaktív kapcsolatba kerültek a könyvtárban dolgozó kollégákkal. A próbálkozás nem csak sikert, hanem tapasztalatot is hozott, melyre alapozva nagyobb rutinnal vághatunk bele az újabb, 2018. évi Közösségek Hete program szervezésébe, bízva abban, hogy a szükséges erőforrások az idén is rendelkezésre fognak állni.

Miskolci legendák

A miskolci Szentpéteri kapuban működő József Attila Könyvtár egy óvodásoknak szóló programmal csatlakozott a Közösségek Hetéhez. Az ajánlott programjavaslatok közül az *Ünneplőben – Ünnepek a településen* témát választottuk, mely városunk történetéhez, a helyi közösségekhez kapcsolódó hagyományok, ünnepek, legendák, történelmi események felelevenítését tűzte ki célul. Rendezvényünk a *Miskolci legendák – játékos foglalkozás óvodásoknak* címet kapta, mely során *A tapolcai hattyúk* című történetet dolgoztuk fel meseposztó segítségével, gondolatban Miskolctapolcán barangolva.

A legenda az Apáczai Csere János-, Szabó Lőrinc-, illetve Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Prima-díjas Csorba Piroska és Fedor Vilmos által írt *Miskolci legendák* című könyvben található meg, mely hatvannégy, csakis Miskolchoz és a város környékéhez kötődő történetet tartalmaz. A szerzők fontosnak tartották, hogy összegyűjtsék a legendákat, mert a hagyományok, a gyökerek megismerése összekötő kapocs a nemzedékek között. Segítségükkel erősebb kötődés alakulhat ki az emberekben lakóhelyük iránt, rácsodálkozhatnak arra, hogy a mindennapjaikban előforduló helyszínekhez, épületekhez, természeti szépségekhez, bizonyos személyekhez milyen legendák kapcsolódnak. Ennek köszönhetően a könyv a miskolciak körében nagy népszerűségnek örvend.

A kiválasztott legenda, melyet Csorba Piroska írt, egy szép, régi szerelmes történet, amely a tapolcai park jellegzetes, közkedvelt helyszínéhez, a csónakázótóhoz kötődik. Elmeséli, milyen rejtélyes módon jelentek meg a gyönyörű fehér hattyúk a tó vizén, melyek ma is az odalátogatók kedvencei közé tartoznak.

A legenda megismertetéséhez az egyik jól bevált gyakorlatunkat, a meseposztós történetfeldolgozást használtuk fel, amely az óvodás, kisiskolás csoportok kedvelt könyvtári foglalkozása. Az előadáshoz szükség volt egy kb. 80x100 cm nagyságú, posztóval bevont táblára, valamint a szereplők filcből készített figuráira.

A csoport köszöntése után, a gyerekek életkorának megfelelően rövid beszélgetés folyt a legendáról, Tapolcáról, ami a témára való ráhangolódást segítette. Ezt követően a könyvtáros elkezdte a tapolcai hattyúk történetének mesélését. A táblán a mese nyomán folyamatosan változott a kép, megelevenedett a történet. Az óvodások nagy érdeklődéssel figyelték az előadást, majd a saját szavaikkal elmesélték a történetet és a számukra idegen szavakat, fogalmakat átbeszélték a foglalkozás vezetőjével. Ez lehetőséget adott a helyes és helytelen cselekedetek megítélésére, önálló véleményük megfogalmazására a történetben megjelenő szereplők magatartásáról, cselekedeteiről. Ezután az önként jelentkező gyerekek a meseposztó segítségével dramatizálták, többször újrajátszották a legendát. Szívesen vállaltak szerepet és bújtak bele egy-egy szereplő bőrébe. A filcfigurák használata a kisgyermek számára is egyszerű volt, mivel könnyen mozgathatóak, síkbábként használhatták őket. A program végén a gyermekek papírtányér, madártollak és színes papír felhasználásával képként elkészítették a tapolcai hattyúk „mását”, melyeket örömmel vittek haza. A pedagógusoktól pozitív visszajelzést kaptunk, a gyerekek többször emlegették a foglalkozást. Több óvodás számolt be róla, hogy a legenda megismerésének hatására családjukkal ellátogattak Miskolctapolcára.

Az volt a célunk, hogy a gyermekekkel megismertessük városunk szellemi, kulturális örökségét, jellegzetességeit és hagyományait. A foglalkozás során használt módszerek elősegítették a gyermekek olvasáskultúra- és szövegértés-fejlesztését, szókinccsének gyarapítását, támogatták értelmi, erkölcsi és esztétikai, valamint együttműködési és problémamegoldó képességének fejlődését.

Könyvtári majális

Az intézmény központi épülete a Könyvtári majális megrendezésével a Közösségek Hete rendezvénysorozat „A kultúra csarnokai – nyílt nap” elnevezésű programeleméhez csatlakozott.

Az intézmény kitarta kapuit, tereit a különböző korosztályok számára. A könyvtári fesztivál szabadtéri nyitottsága mellett az intézmény különböző részlegeinek megismerésére is lehetőséget teremtett a játékos vetélkedőre benevezett mintegy 70 csapat számára, mely családi és baráti közösségekből verbuválódott.

Ha május, akkor Könyvtári majális – ennek, a központi könyvtárbeli „közmondásnak” a létjogosultságát bizonyítja az elmúlt három évben (2015, 2016, 2017) megrendezésre kerülő vidám, szórakoztató, irodalmi kötődésű programokat kínáló szabadtéri könyves fesztivál, a Könyvtári majális.

Az első, 2015-ben megrendezett könyves fesztivál létrejött jól illeszthető az intézmény megújulási, innovációs törekvéseibe, valamint egyedi példája az intézmény többarcúságának is. A könyvtár fontos küldetésének tartja – természetesen a hagyományos tevékenysége és szolgáltatásai mellett – a szabadidő tartalmas eltöltésének könyvtári, adott esetben a könyvtár falain túli helyszíneként tudatosítani a jelenlegi és leendő felhasználóban az intézmény „százlábúságát”.

Az emberiség számára a tavasz egyfajta újjászületést, megújodást hoz. Az intézmény a könyvtári majális megrendezésével ezt a megújulást, és a szabadtéri programok könnyed és kötetlen előnyét kihasználva igyekezett népszerűsíteni az olvasást, a könyveket, a kulturális értékeket.

A könyvtár mindhárom eddigi majálisán a gyermektől az idősig minden korosztály megtalálhatta a maga számára a leginkább értékes elemet, „gazdagodási” lehetőséget. A megrendezésre kerülő szabadtéri könyvtári fesztiválok mindegyike nagy népszerűségnek örvendett, és méltán lett a város kulturális életének egyik meghatározó tavaszköszöntő programja, mely évről évre a város napjához (május 11.) kapcsolódik. Mindhárom majális a játék, a szórakozás, és legfőképp az irodalmi élmények köré szerveződött, valamint a könyvtárban rejlő egyedi lehetőségekre hívta fel a figyelmet.

Ezek a szombati könyvtári napok az intézmény minden korosztályt megcélzó sokszínű tevékenységének egy napba sűrített szabadtéri „esszenciái” lettek. A fesztiváljellegű program rendhagyó formában, „májusfában” kínált irodalomnépszerűsítést, igényes szórakozást, kézművességet, előadásokat és játékot a család minden tagjának, ugyanakkor a könyvek által közvetített értékek megkerülhetetlenségét is hangsúlyozta. A könyvtári majális fő helyszíne a könyvtár központi épülete előtti tér, valamint a mellette található Népkert volt, amely Miskolc belvárosának legnagyobb és legnépszerűbb parkja. A külső helyszín jó lehetőséget teremt az intézmény népszerűsítésére is. Ebben a milióban kötetlenül, időtől nem sürgetve lehetett hozzájuttatni a résztvevőket irodalmi, zenei élményekhez, segíteni a kézműves és egyéb készségek kibontakozását, valamint indirekt módon információt adni a könyvtár szolgáltatásairól, a könyvtárban rejlő életminőséget javító lehetőségekről.

A könyvtári fesztiválok előadói a mai magyar kortárs felnőtt és gyermekirodalom, valamint a zene legjelesebb és legnépszerűbb képviselői voltak. Az előadók, közreműködők országosan vagy városszerte ismert művészek, akiknek előadásai valódi értéket képviselnek, és igazi irodalmi, zenei csemegét szolgáltattak. Néhány név – a teljesség igénye

nélkül – az eddig fellépő írók és költők közül: Fecske Csaba, Grecsó Krisztián, Kiss Ottó, Lackfi János, Vörös István, Zalán Tibor, Bosnyák Viktória, Finy Petra, valamint fellépett még a nagyhírű Kolompos együttes, a Kávészünet zenekar, a Kalamajka bábszínház és az Aranykapu társulat.

A családi vetélkedők is nagyon népszerűek voltak minden évben. 2017-ben már 70 csapat nevezett be a játékba. Ezeken a játékos megmérettetéseken ismert meseregények ihlette próbák vártak a résztvevőkre. A nyeremények ötletét a művek témái adták: Fésűs Éva „palacsintás királya” a palacsintát, Csukás István Keménykalap és krumpliorr című műve a fagyaltot, Gombóc Artúr pedig a csokoládét.

A népi mesterség bemutatók és játszóházak sátrai is megteltek a helyi Fügedi Márta Népművészeti Egyesület mestereinek jóvoltából. Bőrművességgel, fazekassággal, nemezeléssel ismerkedhettek a gyerekek és a felnőttek. Az intézmény könyvtészetének munkatársai irányításával pedig saját készítésű könyvvel is gazdagodtak a lelkes „könyvesek”. Az intézmény előtti téren felállított különböző fejlesztő játékokkal felszerelt játszóparkok is telt házzal üzemeltek minden évben.

A majálisok unikális voltát bizonyítja – többek között – az is, hogy a középiskolás korosztályt is meg tudta szólítani résztvevőként és közreműködőként is. Vörös István kreatív írásra buzdította a tiniket, Grecsó Krisztián pedig középiskolás rajongóival élte át a találkozás és az irodalom élményét. Az intézmény iskolai közösségi szolgálatos diákjai pedig lelkes segítők voltak a majálisok rendezvényeinek.

A majálisok sikerét az őszinte gyermeki kérdések bizonyítják. A gyermekkönyvtárba látogatók már most kérdezik: ugye lesz ebben az évben is majális?

A színpadon a Kolompos együttes – Fotó: Fésűs Ádám

A II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár valamennyi könyvtárában a Közösségek Hetén kívül is számos olyan közösségépítő tevékenység, könyvtári programszervezés valósul meg, amelyekből most rövid ízelítőt adtak a projekthez csatlakozó munkatársaink.